

WPŁYW KRIOTERAPII MIEJSCOWEJ NA LECZENIE BÓLU W REUMATOIDALNYM ZAPALENIU STAWÓW

Paulina Wójcik, Hanna Tomczak

Klinika i Zakład Rehabilitacji AMG
Kierownik: dr hab. med. Stanisław Bakuła prof. ndzw. AMG

WSTĘP

Leczenie chorych na reumatoidalne zapalenie stawów ze względu na postępujący z naprzemiennymi okresami zaostrzeń i remisji charakter choroby, powinno być kompleksowe. W ostatnich latach dużą rolę w leczeniu chorób narządu ruchu, w tym również rzs, przypisuje się krioterapii. Stosowana miejscowo jak i ogólnoustrojowo powoduje zmniejszenie bólu, odczynu zapalnego, obrzęku przez co przyczynia się do poprawy funkcji stawów.

CEL PRACY

Celem pracy jest ocena skuteczności krioterapii miejscowej w leczeniu bólu u chorych z reumatoidalnym zapaleniem stawów.

MATERIAŁ I METODY

Badaniem objęto 20 osób, w tym 16 kobiet i 4 mężczyzn, leczonych w W Z R w Sopocie. Średnia wieku (lata) u kobiet wynosiła 58,93 (12,66), u mężczyzn 69,25 (10,24) i 61,00 (16,69) dla całej grupy.

Stopień zaawansowania choroby - z przewagą III okresu wg Steinbrockera (80% badanych). Leki niesterydowe przeciwzapalne lub przeciwbólowe zażywało 85% chorych.

Ankiety własnej konstrukcji przeprowadzono przed przystąpieniem do terapii, po 10 zabiegach oraz miesiąc po zakończeniu leczenia. Uzupełniono ją badaniem klinicznym.

W ocenie bólu posłużono się skalą VAS i Leitinena.

Przy pomocy skali Leitinena oceniano:

- częstotliwość,
- natężenie bólu,
- stosowanie leków z grupy niesterydowych przeciwzapalnych,
- wpływ bólu na ograniczenie ruchu w stawie.

Każda cecha była punktowana oddzielnie, wg skali punktowej od 0-3. Wynik końcowy stanowił sumę punktów poszczególnych wskaźników skali. Obliczono średnią arytmetyczną oraz odchylenie standardowe. Analizę statystyczną wykonano w programie statistica 6.0. Wykorzystano test T-Studenta dla prób zależnych.

U wszystkich osób zastosowano 10 zabiegów krioterapii miejscowej na najbardziej bolesny staw. Użyto nadmuchu parami ciekłego azotu z aparatu stacjonarnego zasilanego ze zbiorników. Temperatura zabiegu około -150C. Czas trwania wynosił- 3 minuty.

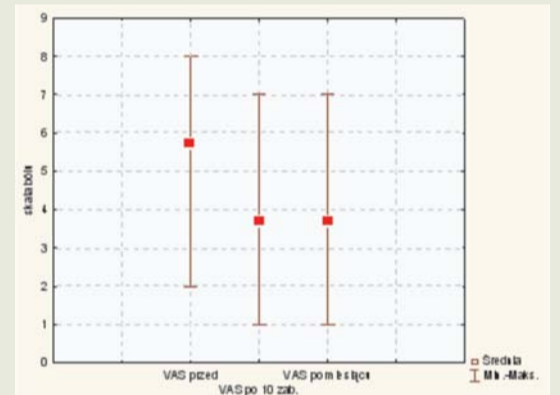
WYNIKI

Ocena bólu na podstawie skali VAS

Przed leczeniem średnia liczba punktów wg skali VAS wynosiła 5,80. ($\pm 1,32$). Po zabiegach zmalała do 3,65 pkt ($\pm 1,42$ pkt). Stwierdzono statystycznie zmniejszenie dolegliwości bólowych.

Ocena dokonana po miesiącu dała średnio 3,70 pkt ($\pm 1,45$). Zwiększenie to nie jest istotne w porównaniu do wyników po 10 zabiegach ($p=0,33$).

Porównanie liczby punktów skali VAS przed leczeniem i po miesiącu ($p=0,00$) wskazuje, że efekt leczenia utrzymuje się w miesiąc po zabiegach (Ryc.1).

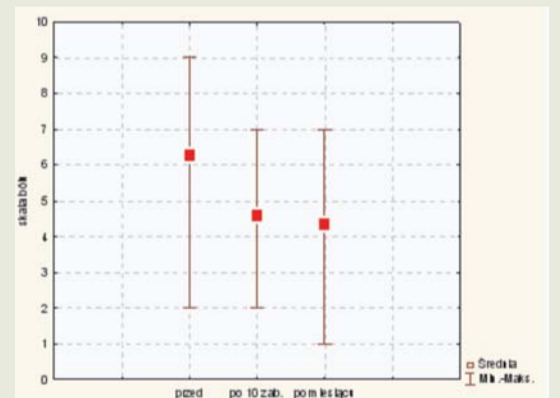

Ryc. 1. Ocena bólu wg skali VAS.

Ocena bólu wg skali Leitinena

Punkty wskaźników bólu skali Leitinena zostały zsumowane. Średnia punktów przypadająca na pacjenta przed zabiegiem wynosiła 6,4 pkt. ($\pm 1,90$ pkt). Po zabiegach średnia suma punktów wynosiła 4,65 pkt ($\pm 1,66$ pkt) ($p=0,00$) co świadczy o istotnym zmniejszeniu sumy wskaźników bólu.

Trzecia ocena po miesiącu wyniosła średnio 4,35 pkt. ($\pm 1,76$). Istotna różnica między wynikami przed zabiegami i po miesiącu od zakończenia terapii ($p=0,00$) wskazuje, że efekt leczenia utrzymuje się (Ryc.2).

Ryc. 2. Ocena bólu wg skali Leitinena.

Stosowanie leków

Bezpośrednio po zakończeniu leczenia i po miesiącu tylko jedna osoba pobierała regularnie pełną dawkę leków p/bólowych, 10 regularnie mało, 4 doraźnie, a 5 nie pobierało wcale (Ryc.3 i 4).

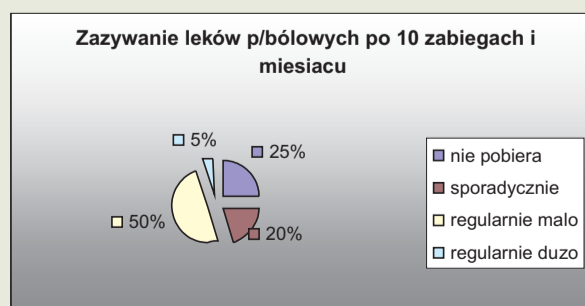
Ocena subiektywna leczenia krioterapią

Na ostatnim badaniu kontrolnym pacjenci podali własną ocenę skuteczności krioterapii miejscowej (Ryc.5).

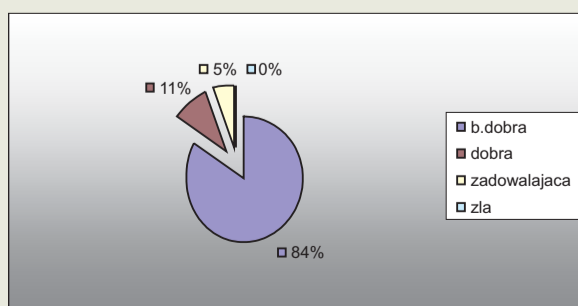
- Szesnaście osób (84%) oceniło efekty terapii jako b. dobre.
- Dwie osoby (11%) uznały je za dobre.
- Jedna (5%) natomiast jako zadowalającą.

WNIOSKI

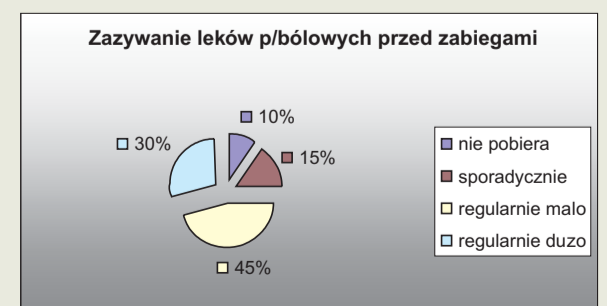
- Krioterapia miejscowa jest skutecznym środkiem leczenia bólu u chorych z reumatoidalnym zapaleniem stawów.
- Zastosowanie krioterapii miejscowej przyczynia się do ograniczenia zażywania niesterydowych leków przeciwzapalnych.
- Efekty krioterapii są trwałe i utrzymują się także po zakończeniu leczenia.

Ryc.4. Zażywanie leków p/bólowych po zabiegach krioterapii i miesiącu po leczeniu.

Ryc.5. Ocena subiektywna wyników leczenia krioterapią miejscową.

Ryc.3. Zażywanie leków p/bólowych przed leczeniem